

Typowanie jednostek leksykalnych jhp KABA

Maria Nasiłowska
Centrum NUKAT

13 listopada 2014 r.

Typowanie jednostek leksykalnych jhp KABA

Tworzenie jednostek leksykalnych jhp KABA

- Typy haseł - ogólne i szczegółowe
- Funkcja hasła w katalogu i natura hasła

Stosowanie jednostek leksykalnych jhp KABA

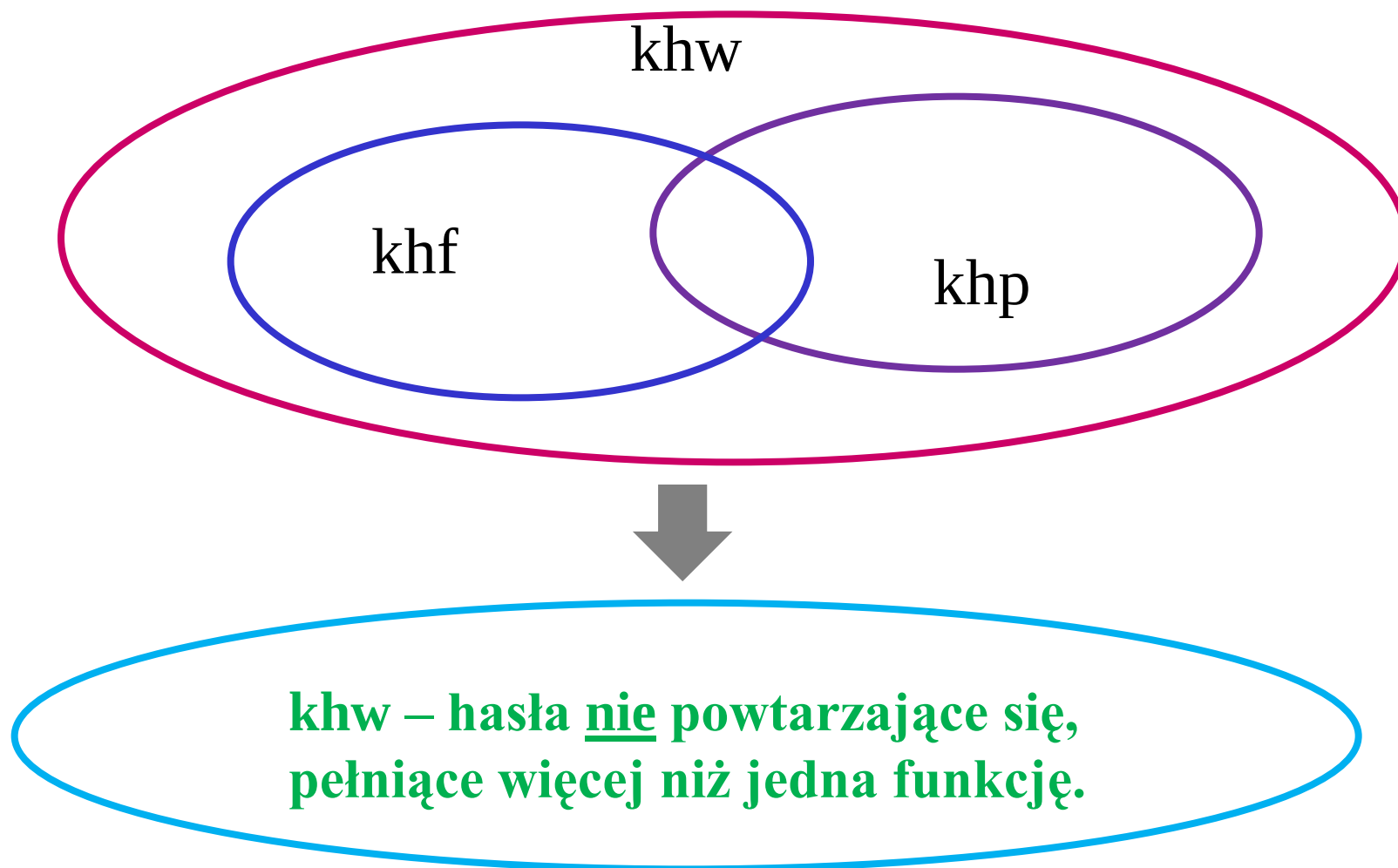
- Kategorie jednostek leksykalnych
- Zmiana kategorii jednostek leksykalnych

Ogólne typy haseł jhp KABA

Uproszczona struktura khw NUKAT

Typ hasła khw	khw	Przykład
Hasło osobowe	khf	100 1. \$a Rimbaud, Arthur \$d (1854-1891).
Hasła korporatywne	khf	110 2. \$a Muzeum Narodowe (Gdańsk). 111 2. \$a Festiwal Plakatu \$n (5 ; \$d 2005 ; \$c Kraków).
Tytuły ujednolicone	khf	130 .0 \$a Très riches heures du duc de Berry 130 .0 \$a Biblia. \$p NT. \$p Apokalipsa św. Jana
Przedmiot	khp	150 .. \$a Ślimaki.
Określnik	khp	180 .. \$x aspekt antropologiczny.

„Przynależność” haseł wzorcowych khw NUKAT

Typy haseł jhp KABA ogólne i szczegółowe

Co jest czym w jhp KABA?

Struktura khw, ale czym jest ?

Jakie hasło wzorcowe utworzyć dla przedmiotu dokumentu:

Merkury (planeta) ?

Król Artur ?

Franciszkanie ?

Festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej ?

Le Monde (czasopismo) ?

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

(centrum.nukat.edu.pl : Warsztat katalogera /Instrukcje i procedury/ Jhp KABA)

- Tabela typowania haseł wzorcowych ma na celu ułatwienie tworzenia haseł wzorcowych dla potrzeb jhp KABA.
- Określa do której kartoteki (khf czy khp) należy wprowadzać rekordy tworzonego hasła wzorcowego.
- Przynależność do kartoteki łączy się z zasadami, według których należy sporządzać rekord hasła wzorcowego.
- W tabeli nie uwzględniono haseł wzorcowych, w tworzeniu których nie zauważono trudności w typowaniu hasła i konstruowaniu rekordu.

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Rekordy haseł wzorcowych wprowadzanych do khf, dla których powstaje kopia w khp, tworzone są według zasad wspólnych, uwzględniających zarówno potrzeby opracowania formalnego, jak i przedmiotowego.

Zasady te zamieszczone są w opracowaniu “Hasła osobowe, korporatywne i tytułowe. Zasady sporządzania rekordów kartoteki haseł wzorcowych” (pod red. A. Paluszkiewicz, Warszawa 1999, Fo-Ka 4).

Nazwy osób fizycznych

Nazwy instytucji

Nazwy imprez

Tytuły anonimów klasycznych

Tytuły ksiąg Biblii

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Rekordy haseł wzorcowych wprowadzane wyłącznie do khp są tworzone według zasad zamieszczonych w opracowaniu “Język haseł przedmiotowych KABA. Zasady tworzenia słownictwa” (pod red. T. Głowackiej, Warszawa 2000, Fo-Ka 8) oraz zgodnie z dokumentem “Konstrukcje modelowe wykorzystywane w tworzeniu haseł wzorcowych jhp KABA”

Nazwy przedmiotów

Hasła stosowane w funkcji tematów formalnych

Nazwy geograficzne

Określniki

Odsyłacze orientacyjne całkowite

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA - fragment

Typ nazwy	khw	Etykieta hasła	Przykład hasła wzorcowego	Dział – Konstrukcje modelowe
Aglomeracje, regiony	khp	151	151 .. \$a Paryż (Francja; aglomeracja) 151 .. \$a Opole lubelskie (Polska; region)	Geografia
Arboreta	khf	110	110 .2 \$a Arboretum (Bolestraszyce).	
Bitwy	khp	150	150 .. \$a Beresteczko, bitwa (1651). 150 .. \$a Basia, bitwa (1660). 150 .. \$a Adrianopol, bitwa (378).	Historia
Bóstwa, boginie, zob. Mitologia – bóstwa				
Ciała niebieskie (nazwy własne)	khp	151	151 .. \$a Mars (planeta)	Geografia
...	...	...	...	...

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Kryteria w tworzeniu rekordów khw

funkcja	opis
aktualna	funkcja, dla której tworzone jest hasło wzorcowe
realna	funkcja, w jakiej może być obecnie użyte hasło wzorcowe w opracowaniu dokumentów w NUKAT
potencjalna	funkcja, w jakiej w przyszłości może być użyte hasło wzorcowe w opracowaniu innych typów dokumentów niż obecnie

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Kryteria w tworzeniu rekordów khw

typ hasła khw	natura	funkcja
Hasło osobowe	osoba	autor przedmiot
Hasło korporatywne	instytucja impieza	autor przedmiot
Tytuł ujednolicony	tytuł dzieła	tytuł przedmiot

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Przykłady haseł wzorcowych

funkcja - autor	Przykład hasła dla nazwy osobowej
aktualna	100 1. \$a Norwid, Cyprian Kamil \$d (1821-1883).
realna	100 0. \$a Filip \$b VI \$c (król Francji ; \$d 1293-1350).
potencjalna	100 3. \$a Czartoryscy \$c (ród).

Hasła tworzone jako rekord uniwersalny:

100 1. \$a Norwid, Cyprian Kamil \$d (1821-1883).

100 0. \$a Filip \$b VI \$c (król Francji ; \$d 1293-1350).

Hasła tworzone wyłącznie do khp:

100 3. \$a Czartoryscy \$c (ród).

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Przykłady haseł wzorcowych

funkcja - autor	Przykład hasła dla nazwy ciała zbiorowego
aktualna	110 2. \$a Uniwersytet Warszawski.
realna	110 2. \$a Parafia św. Brata Alberta (Kraków-Nowa Huta).
potencjalna	110 1. \$a Polska. \$b Order Wojenny Virtuti Militari.

Hasła tworzone jako rekord uniwersalny:

110 2. \$a Uniwersytet Warszawski.

110 2. \$a Parafia św. Brata Alberta (Kraków-Nowa Huta).

Hasła tworzone wyłącznie do khp:

110 1. \$a Polska. \$b Order Wojenny Virtuti Militari.

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Przykłady haseł wzorcowych

funkcja - tytuł	Przykład hasła dla tytułu (130)
aktualna	130 .0 \$a Nibelungenlied
realna	130 .0 \$a Biblia. \$p NT. \$p Dzieje Apostolskie
potencjalna	130 .0 \$a Anna Karenina (film). 130 .3 \$a Le Monde (czasopismo ; Francja ; 1944-).

Hasła tworzone jako rekord uniwersalny:

130 .0 \$a Nibelungenlied

130 .0 \$a Biblia. \$p NT. \$p Dzieje Apostolskie

Hasła tworzone wyłącznie do khp:

130 .0 \$a Anna Karenina (film).

130 .3 Le Monde (czasopismo ; Francja ; 1944-).

Funkcje hasła w katalogu i natura hasła

Przykłady haseł wzorcowych

funkcja - tytuł	Przykład hasła dla tytułu – hasło typu „autor.tytuł”
aktualna	100 1. \$a Norwid, Cyprian Kamil \$d (1821-1883). \$t Fortepian Szopena. 100 1. \$a Mozart, Wolfgang Amadeus \$d (1756-1791). \$t Allegro und Andante. \$n KV 533. \$r F-dur
realna	100 1. \$a Mozart, Wolfgang Amadeus \$d (1756-1791). \$t Andante. \$n Fortepian. \$n KV 15ii. \$r B-dur
potencjalna	100 1. \$a Malczewski, Jacek \$d (1854-1929). \$t Melancholia.

Hasła, które będą tworzone jako rekord uniwersalny:

100 1. \$a Norwid, Cyprian Kamil \$d (1821-1883). \$t Fortepian Szopena

100 1. \$a Mozart, Wolfgang Amadeus \$d (1756-1791). \$t Allegro und Andante. \$n KV 533. \$r F-dur

100 1. \$a Mozart, Wolfgang Amadeus \$d (1756-1791). \$t Andante. \$n Fortepian. \$n KV 15ii. \$r B-dur

100 1. \$a Malczewski, Jacek \$d (1854-1929). \$t Melancholia.

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Nazwy osobowe - wybór

Typ nazwy	khw	Etykieta hasła	Przykład hasła wzorcowego	Dział - konstrukcji modelowych
Dynastie	khp	100	100 3. \$a Almorawidzi \$c (dynastia).	Historia
Królowie, władcy, cesarze, osoby panujące	khf	100	100 0. \$a Cyrus \$b II \$c (król Persji ; \$d 590?-529 a.C.).	
Postacie biblijne	khp	100	100 0. \$a Jezus Chrystus. 100 0. \$a Sara \$c (postać biblijna).	Religia
Postacie fikcyjne, legendarne	khp	150	150 .. \$a Arlekin (postać fikcyjna). 150 .. \$a Roland (postać legendarna).	Literatura
Rody	khp	100	100 3. \$a Bachledowie \$c (ród).	Ogólne
...	...	...	...	...

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Nazwy ciał zbiorowych - wybór

Typ nazwy	khw	Etykieta hasła	Przykład hasła wzorcowego	Dział - konstrukcji modelowych
Arboreta	khf	110	Arboretum Bramy Morawskiej (Racibórz).	
Euroregiony	khf	110	110 2. \$a Euroregion Beskidy.	
Festiwale, koncerty	khf	111	111 2. \$a Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina \$n (6 ; \$d 1960 ; \$c Warszawa).	
Grupy muzyczne	khf	110	110 2. \$a Rolling Stones.	
Hotele (instytucje)	khf	110	110 2. \$a Grand Hotel (Kraków).	
...	...	...	...	
Ordery, odznaczenia państwowe	khp	110	110 1. \$a Polska. \$b Order Wojenny Virtuti Militari.	Ogólne
...				

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Nazwy geograficzne

Typ nazwy	khw	Etykieta hasła	Przykład hasła wzorcowego	Dział - konstrukcji modelowych
Aglomeracje, regiony	khp	151	151 .. \$a Paryż (Francja; aglomeracja). 151 .. \$a Morawski, Kras (Czechy ; region).	Geografia
Ciała niebieskie (nazwy własne)	khp	151	151 .. \$a Mars (planeta).	Geografia
Dzielnice miast	khp	151	151 .. \$a Kraków (Polska) \$x Bieżanów (dzielnica).	Geografia
Kontynenty, regiony	khp	151	151 .. \$a Europa. 151 .. \$a Kraje arabskie.	Geografia
Państwa	khp	151	151 .. \$a Polska.	Geografia
Państwa dawne / nieistniejące	khp	151	151 .. \$a Mediolan (księstwo). 151 .. \$a Związek Radziecki.	Geografia
Miasta	khp	151	151 .. \$a Poznań (Polska). 151 .. \$a Madryt (Hiszpania).	Geografia
Miasta dawne	khp	151	151 .. \$a Kartagina (miasto dawne).	Geografia
Miejsca legendarne, fikcyjne	khp	150	150 .. \$a Atlantyda.	Literatura
Miejscowości	khp	151	151 .. \$a Zalesie (Polska ; powiat przeworski). 151 .. \$a Saint-Denis (Francja, region Île-de-France).	Geografia
...	...	...	...	

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

www.nukat.edu.pl

Hasła „podwójne” - wybór

Typ nazwy	khw	Etykieta hasła	Przykład hasła wzorcowego	Dział - konstrukcji modelowych
Ciała niebieskie (nazwy własne)	khp	151	151 .. \$a Mars (planeta).	Geografia
Ciała niebieskie (rodzaje)	khp	150	150 .. \$a Planety.	Geografia
Hotele (instytucje)	khf	110	110 2. \$a Grand Hotel (Kraków).	
Hotele (budynki) zob. Obiekty architektoniczne				
Kościoły (instytucje)	khf	110	110 2. \$a Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny.	
Kościoły (instytucje - parafie)	khf	110	110 2. \$a Parafia pw. Chrystusa Dobrego Pasterza (Poznań).	
Kościoły, wyznania	khp	150	150 .. \$a Kościół katolicki.	Religia
Kościoły, wyznania – określnik	khp	180	180 .. \$x Kościół katolicki.	Religia
Parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты (instytucja)	khf	110	110 2. \$a Tatrzański Park Narodowy. 110 2. \$a Nacyânal'ny park "Naračanski".	
Parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты (instytucja)	khf	151	151 .. \$a Royal Chitwan National Park (Nepal). 151 .. \$a National Park "Naračanski" (Białoruś).	Geografia

Tabela typowania haseł wzorcowych stosowanych w opracowaniu przedmiotowym w jhp KABA

Hasła „podwójne” - wybór

Rekord dla nazwy geograficznej	Rekord dla nazwy instytucji
151 .. \$a ski Park Narodowy (Polska). 451 .. \$a Polski Tatrzański Park Narodowy. 451 .. \$a Tatra National Park (Polska). 451 .. \$a TPN. 472 .. \$a ski Park Narodowy (Poland) [c] 550 .. \$a w g \$a Parki narodowe \$z Polska. 670 .. \$a LCSH 670 .. \$a Geografia regionalna Polski / Jerzy Kondracki. - Warszawa, 2000 \b (Polski Tatrzański Park Narodowy (w skrócie TPN) powstał w 1954 r. i obejmuje całe polskie Tatry wraz z częścią lasów podtatrzańskich, łącznie 211,6 km)	110 2. \$a Tatrzański Park Narodowy. 410 2. \$a TPN. 410 2. \$a Tatra National Park. 665 .. \$a Tatrzański Park Narodowy założony w 1954 (chroniony od 1937). Obejmuje pn. część Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich. 670 .. \$a EP' 1976. 670 .. \$a Metamorphic and magmatic development of the crystalline complex of the Tatra Mts : international conference, Zakopane, september 12-14, 1996 / [org. of the conference Mineralogical Society of Poland. Upper Silesian Branch, Silesian University. Faculty of Earth Sciences, Tatra National Park. - Kraków, 1996.

Kategorie jednostek leksykalnych jhp KABA

Metodyka jhp KABA

- Kategorie tematów hasła przedmiotowego
 - nazwa pospolita i nazwa własna
 - kategorie dziedzinowe i funkcjonalne
- Zmiana kategorii tematu hasła przedmiotowego
- Kategorie określników jhp KABA
 - łączliwość z tematem
 - natura i funkcja określnika
 - struktura określnika
- Zmiana kategorii określnika

Kategorie tematów hasła przedmiotowego

nazwa pospolita i nazwa własna

Nazwa pospolita:

150 .. \$a Żaby.

110 2. \$a Uniwersytet Gdański \$x studenci.

151 .. \$a Polska \$y 1333-1370 (Kazimierz III Wielki).

Nazwa własna:

110 2. \$a Uniwersytet Gdański.

130 .0 \$a Chanson de Roland.

100 1. \$a Wyspiański, Stanisław \$d (1869-1907).

100 1. \$a Wyspiański, Stanisław \$d (1869-1907). \$t Wesele.

151 .. \$a Polska.

Kategorie tematów hasła przedmiotowego

Zmiana kategorii: nazwa pospolita i nazwa własna

Nazwa własna:

100 1. \$a Wyspiański, Stanisław \$d (1869-1907).

Zmiana kategorii:

→ nazwa pospolita:

100 1. \$a Wyspiański, Stanisław \$d (1869-1907) \$x ostatnie lata.

Kategorie tematów hasła przedmiotowego

kategorie dziedzinowe i funkcjonalne

Kategorie dziedzinowe:

- Ogólne: 150 .. \$a Pogoda.
- Choroby: 150 .. \$a Grypa., 150 .. \$a Cięża.
- Organizmy żywe: 150 .. \$a Żaby, 150 .. \$a Rośliny aromatyczne.
- Grupy etniczne: 150 .. \$a Dzieci cygańskie., 150 .. \$a Amerykanie.
- Itd. (zob. Listy określników jhp KABA)

Kategorie funkcjonalne:

- Ciała zbiorowe: 110 2. \$a Uniwersytet Gdański
- Tytuły ujednolicone: 130 .0 \$a Chanson de Roland
- Itd. (zob. Listy określników jhp KABA)

Kategorie tematów hasła przedmiotowego

Zmiana kategorii dziedzinowej i funkcjonalnej

Zmiana dziedzinowa:

150 .. \$a Żaby – nazwa organizmu żywego

150 .. \$a Żaby \$x choroby wirusowe – nazwa choroby

Zmiana typologiczna:

110 2. \$a Uniwersytet Gdański – nazwa ciała zbiorowego

110 2. \$a Uniwersytet Gdański \$x studenci – nazwa kategorii osób

Ale nie zmienia się typologicznie połączenie:

155 .. \$a Poezja amerykańska \$v autorzy pochodzenia polskiego.

Kategorie określników jhp KABA

- Łączliwość z tematem:
Związane / pół-związane / swobodne
- Natura i funkcja określnika:
Rzeczowe / geograficzne / chronologiczne / formy
- Struktura określnika:
Proste / złożone (połączenia określników)

Łączliwość z tematem

Związane:

151 .. \$a Polska \$y 1138-1320 (Rozbicie dzielnicowe).

100 0. \$a Jezus Chrystus \$x boskość.

Pół-związane:

182 .. \$y 1368-1644 (Dynastia Ming) - po nazwach rodzajów i gatunków literatury chińskiej

182 .. \$y 1945-1960 - po nazwach gatunków filmowych

180 .. \$x rozwiązanie - po nazwach parlamentów oraz po nazwach właściwych typów instytucji i organizacji

Swobodne:

185 .. \$v konferencje - po nazwach pospolitych i własnych

182 .. \$y 20 w. - po właściwych tematach i określnikach

Natura i funkcja określnika

Rzeczowe - precyzuje temat:

180 .. \$x i kobiety.

180 .. \$x sytuacja społeczna.

Geograficzne - lokalizuje temat w przestrzeni:

181 .. \$z za granicą.

181 .. \$z Polska \$z Warszawa.

Chronologiczne - lokalizuje temat w czasie:

182 .. \$y średniowiecze.

182 .. \$y 20 w.

Formy - wskazuje na formę ujęcia treści (tematu) lub formę nośnika:

185 .. \$v konferencje.

185 .. \$v biografie \$v słowniki.

Natura i funkcja określnika

Zmiana kategorii określnika

185 .. \$v aranżacje.

180 .. \$x aranżacje \$x historia i krytyka

150 ..\$a Muzyka jazzowa \$x aranżacje \$x historia i krytyka.

Natura i funkcja określnika

Niezgodność natury i funkcji

150 .. \$a Język francuski \$y 1300-1500 (średniofrancuski).

450 .. \$a Język francuski \$y 14 w.

450 .. \$a Język francuski \$y 15 w.

450 .. \$a Język francuski \$y przed 1500.

450 .. \$a Język francuski \$y średniowiecze.

450 .. \$a Język francuski średniowieczny.

450 .. \$a Język średniofrancuski.

472 .. \$a Français (langue) \$y 1300-1500 (moyen français) [f]

472 .. \$a French language \$y To 1500 [c]

550 .. \$a Język francuski \$y przed 1300 (starofrancuski).

550 .. \$a Język franko-włoski.

670 .. \$a RAMEAU

Struktura określnika

Proste:

182 .. \$y 1945-1960.

180 .. \$x aspekt społeczny.

Złożone (połączenia określników):

185 .. \$v biografie \$v słowniki.

180 .. \$x choroby \$x aspekt molekularny.